

Άγιος Νικόδημος Αγιορείτης: Σταθερός υποστηρικτής της αρχής της Οικονομίας (Θεόδωρος Γιάγκου, Καθηγητής Θεολογίας Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση:<http://bitly.com/1TDcwnC>]

Στην Επιστολή του, με ημερομηνία 17 Σεπτεμβρίου 1792, γράφει στον Βουλευσμά: «Θέλει λοιπόν η ιερά αυτής τελειότης (ο Δωρόθεος Βουλευσμάς) να εστάθην ανεξέλεγκτοι οι αιρετικοί εκείνοι, ων τας χειροτονίας, καθώς και το βάπτισμα κατ' οικονομίαν ποτέ η Εκκλησία εδέξατο; και δεν είναι αρκετός ο λόγος της οικονομίας να συμφωνήση τους παραδεξαμένους ταύτας θείους πατέρας με τους μη παραδεξαμένους, κατά τον λόγον της ακριβείας; Ευλόγησον, πάτερ, έστωσαν ανεξέλεγκτοι ... Θέλει να μη εμποδίζουν οι κανόνες τους ανεξέλεγκτους ιερωμένους; Ευλόγησον, πάτερ, έστωσαν ανεμπόδιστοι... ουδέ γαρ λόγων και φιλονικείας άξια τα τοιαύτα, καθ' εαυτά όντα ευτελή και ουδαμινά».

Τα «Ευλόγησον» προφανώς δεν ήταν υποκριτικά από την πλευρά του Νικοδήμου. Είχαν αφετηρία τον σεβασμό του προς τους εκκλησιαστικούς θεσμούς. Παράλληλα όμως με τα «Ευλόγησον», ο Νικόδημος διατήρησε την άποψή του ως προς την αρχή της Οικονομίας, όμως καταλλήλως διατυπωμένη σύμφωνα με το πνεύμα της εποχής. Αυτά τα οποία γράφει σχετικά στο Σχόλιό του στον 46ο αποστολικό κανόνα μαρτυρούν αυτή την πραγματικότητα. Μπορούμε να υποθέσουμε, με το παρακάτω παράθεμα από το Σχόλιο, ότι ο Νικόδημος, όταν το έγραφε, απευθυνόταν πρωτίστως προς τους δυο πατριαρχικούς συνομιλητές του, οι οποίοι ήταν σταθερά ένθερμοι υποστηρικτές της Ακρίβειας.

«Τούτων ούτως ειρημένων, δικαίως ήθελεν απορήσει τινάς, διατί η αγία και Οικουμενική β' σύνοδος εις τον ζ' αυτής Κανόνα, αλλά δη και η Οικουμενική ς' εις τον 95 αυτής, δεν απέβαλον όλων των αιρετικών το βάπτισμα, κατά τους Αποστολικούς τούτους Κανόνας, και την περί τον άγιον Κυπριανόν σύνοδον, και όλους τους άλλους μεγάλους και θεοσόφους Πατέρας, τους προρρηθέντας, ων τα συγγράμματα, αυτή η ιδία, ως είπομεν, Οικουμενική ς' εν τω β' Κανόνι αυτής επεσφάγισεν, αλλά άλλων μεν αιρετικών εδέχθη το βάπτισμα, άλλων δε ουχί; Διά να γένη εύληπτος η λύσις της απορίας ταύτης, είναι χρεία να προηξέυρη τινάς, ότι δύο είδη κυβερνήσεως, και διορθώσεως φυλλάττονται εις την του Χριστού Εκκλησίαν. Το εν είδος ονομάζεται Ακρίβεια το δε άλλο ονομάζεται Οικονομία και Συγκατάβασις, με τα οποία κυβερνούσι την σωτηρίαν των ψυχών οι του Πνεύματος οικονόμοι, πότε μόν με το ένα, πότε δε με το άλλο. Λοιπόν οι άγιοι Απόστολοι εις τους προρρηθέντας Κανόνας των, και οι μνημονευθέντες άπαντες άγιοι, εμεταχειρήσθησαν την Ακρίβειαν, και δια τούτο αποβάλλουσι με τελειότητα το

βάπτισμα των αιρετικών· αι δε δύο Οικουμενικαί σύνοδοι εμεταχειρίσθησαν την Οικονομίαν».

7. Στην ίδια γραμμή με τον Νικόδημο συμπορεύθηκε και ο συγγραφέας μιας άλλης σπουδαίας κανονικής συλλογής, που εκδόθηκε κατά σύμπτωση την ίδια χρονιά (1800) με το *Πηδάλιον*. Πρόκειται για το *Κανονικόν* του διδασκάλου και φίλου του Νικοδήμου Χριστοφόρου Προδρομίτη, ο οποίος είναι γνωστό ότι καταδικάστηκε από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, μαζί με τον Αθανάσιο Πάριο και τον Αγάπιο τον Κύπριο, για τη στάση τους στο θέμα της έριδας περί των μνημοσύνων. Ο Χριστοφόρος συνέταξε το *Κανονικόν* στηριζόμενος στο *Πηδάλιον*, από το οποίο αντέγραψε (εν όλω ή εν μέρει) 900 σχόλια (από τα 1300 περίπου που περιέχονται στο *Κανονικόν*). Ο Χριστοφόρος υιοθέτησε απολύτως τη θέση του Νικοδήμου και υπερμάχησε γι' αυτήν, δηλαδή ότι η Εκκλησία σε ουκ ολίγες περιπτώσεις αποδέχθηκε τους αιρετικούς κληρικούς (σε αυτούς συγκαταλέγονται και όσοι χειροτονήθηκαν από αιρετικούς), χωρίς επανάληψη της χειροτονίας, σε περίπτωση επιστροφής τους στην Εκκλησία. Η παρακολούθηση του διαλόγου που αναπτύχθηκε μεταξύ του Χριστοφόρου και του Βουλευσμά, ο οποίος και σε αυτήν την περίπτωση ορίστηκε ως Ανακριτής της νέας κανονικής συλλογής, δηλαδή του *Κανονικού*, διευκολύνεται από την ύπαρξη επαρκών πηγών. Συγκεκριμένα έχουν διασωθεί τα δυο αντίγραφα του *Κανονικού* (χειρόγραφα Παντελεήμονος 144 και 145), που υποβλήθηκαν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο από τον Χριστοφόρο, για να λάβουν τη συνοδική έγκριση για την έκδοση και στα οποία υπάρχουν οι λογοκριτικές παρεμβάσεις του Βουλευσμά, κυρίως στο θέμα του τρόπου της αποδοχής των αιρετικών κληρικών (βλ. παρακάτω σχετικά αντίγραφα), όπως επίσης έχει διασωθεί και η Εισηγητική Έκθεση του Βουλευσμά περί του *Κανονικού*, καθώς και η Απολογία του Χριστοφόρου εις τα του κυρίου Δωροθέου και η Επιστολή του Βουλευσμά προς τον πατριάρχη Νεόφυτο Ζ' (τα τρία τελευταία κείμενα περιέχονται στο χειρόγραφο Παντελεήμονος 528).

[Συνεχίζεται]